

4. Smolnikova, G. Z. 2013. Zdorov'iazberezhivalni ta zdorov'iaformuvalni tekhnolohii [Health-preserving and health-forming technologies]. *Preschool education*, 7, pp. 23-26.

УДК 343.359.3:339.168(045)

КОНТРАБАНДА ЯК ПРОЯВ ПОРУШЕНЬ МИТНИХ ПРАВИЛ

Чеусова В. О.

SMUGGLING AS A MANIFESTATION OF VIOLATIONS OF CUSTOMS RULES

Cheusova Valeriya

У статті розглянуто питання порушень митних правил, зокрема контрабанди; визначено основні види контрабанди згідно з ККУ; зазначено основні чинники, які обумовлюють існування контрабандної діяльності; проаналізовано кількість випадків контрабанди протягом визначеного періоду; згадано питання «сірого імпорту» та його вплив на економіку та досліджено кількість випадків «сірого імпорту» за сектором економіки в 2022 році.

Ключові слова: порушення митних правил, митна справа, контрабанда, митне право, сірий імпорт.

The article addresses issues concerning violations of customs regulations, particularly smuggling. It identifies the main types of smuggling according to the Criminal Code of Ukraine (CCU), outlines the primary factors contributing to the existence of smuggling activities, analyzes the quantity of smuggling cases during a specified period, mentions the issue of "grey imports," and investigates the quantity of «grey imports» by economic sector in 2022.

Key words: violation of customs rules, customs affairs, smuggling, customs law, grey imports.

На сьогоднішній день порушення митних правил, зокрема контрабанда, є серйозною проблемою як на внутрішньому рівні в межах однієї країни, так і на міжнародній арені. Для подолання негативних наслідків цих явищ всі країни здійснюють великі зусилля. Вони впроваджують окремі завдання та програми, удосконалюють своє законодавство та практику боротьби з порушеннями. Україна, подібно іншим країнам, стикається з великими розмірами порушень митних норм та контрабанди, які вражають своєю складністю та різноманітністю. Ці широкі масштаби порушень змушують силові структури та органи центральної виконавчої влади активно розробляти та впроваджувати

нові методи протидії цим явищам.

Актуальність теми зумовлена зростанням масштабів та складності митних порушень, зокрема контрабанди, у сучасному світі та Україні.

Згідно з визначенням ККУ контрабанда (статті 201¹, 201³, 201⁴ ККУ) - переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї або боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї або бойових припасів до неї), частин вогнепальної нарізної зброї, а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації [3].

Контрабанда є серйозним фактором, що сприяє нестабільності економічної системи України. Перевезення незаконних товарів на територію країни призводить до неконтрольованого насичення внутрішнього ринку іноземною продукцією, що конкурує з українськими товарами. Це ставить під загрозу місцеві підприємства, які зазнають значних збитків через втрату споживчого попиту.

Основними чинниками, які обумовлюють існування контрабандної діяльності є економічні стимули, різниця у цінах, недоліки у законодавстві та контролі, попит на незаконні товари та ін [4].

Основними сферами діяльності організованої злочинності стали галузі економіки, які мають високу рентабельність, такі як торгівля нафтопродуктами, алкогольні та тютюнові товари, електроенергетика та зовнішньоекономічні операції. Ці галузі привертають увагу злочинних угруповань через кілька об'єктивних причин [2].

Для оцінки ефективності митних органів у боротьбі з контрабандою проведемо аналіз кількості випадків контрабанди культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї або боєприпасів, частин вогнепальної нарізної зброї, а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації та контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або

фальсифікованих лікарських засобів протягом 2019 - 2023 років згідно з єдиними звітами про кримінальні правопорушення за визначений період (рис. 1) [6].

Цей аналіз дозволить визначити динаміку змін у кількості виявлених випадків контрабанди, що може свідчити про ефективність або неефективність заходів, вжитих митними органами.

Рис. 1. Кількість випадків контрабанди протягом 2019 - 2023 років

Таким чином на рис. 1 бачимо, що в обох категоріях контрабанди спостерігається загальна тенденція до коливань у кількості виявлених випадків протягом звітного періоду. Спад в кількості виявлених випадків контрабанди культурних цінностей у 2022 році може бути пов'язаний зі змінами в стратегіях правоохоронних органів або збільшенням ефективності запобігання контрабанді. Щодо контрабанди наркотичних засобів, спад у 2022 році може відображати складніші фактори, такі як зміни в торговельних маршрутах або впровадження нових методів контролю.

Деякі підприємства в Україні використовують таку практику, яку називають "сірий бізнес". У "сірому бізнесі" використовують "сірий імпорт", щоб знизити витрати, видаючи один товар за інший, щоб платити менше мита. Це дозволяє знизити вартість товарів порівняно з їхньою легальною імпортованою альтернативою.

У 2022 році учасникам опитування з галузі експорту та імпорту було задано питання про розмір товарної контрабанди та "сірого імпорту". Конкретно, представників підприємств опитували про їхню думку щодо частки нелегальних або недеklarованих товарів на галузевому ринку, де діють їхні компанії.

Проведемо аналіз отриманих результатів опитувань за 2022 рік відносно рівня товарної контрабанди та «сірого імпорту» на своєму ринку за сектором (рис. 2) [1].

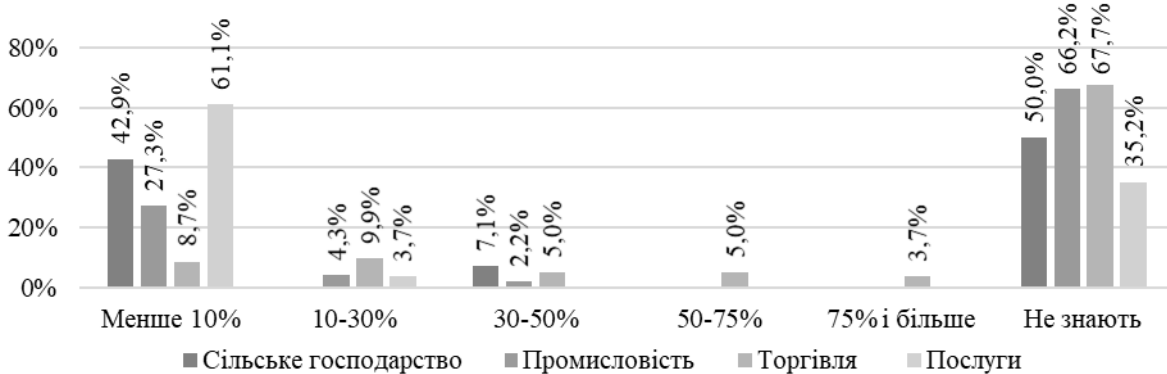

Рис. 2. Оцінка частки «товарної контрабанди»/«сірого імпорту» на своєму ринку у 2022 році, за сектором

Отже, відповідно до рис. 2 у сфері послуг респонденти частіше за інших можуть оцінити відсоток "сірого імпорту". Зокрема, 61,1% представників цієї сфери вважають, що рівень "сірого імпорту" менше 10%. У той же час, серед респондентів з галузей сільського господарства, промисловості та торгівлі від 50% до 67,7% не можуть оцінити цей рівень на своєму ринку. Зауважено, що серед підприємств у сфері послуг цей показник становить 35,2%. Також варто відзначити, що 13,7% представників галузі торгівлі вважають рівень "товарної контрабанди" або "сірого імпорту" вищим за 30%, що є значно вищим показником порівняно з іншими галузями, де так думають менше 10% опитаних.

«Сірий імпорт» позбавляє державний бюджет значних надходжень у вигляді митних зборів та податків. До того ж, це явище може викликати

збільшення безробіття в тих галузях, де виробники не можуть конкурувати з дешевим імпортом. Це може мати серйозні соціальні наслідки, зокрема зростання бідності та зниження якості життя. Загалом, «сірий імпорт» є серйозною загрозою для економіки України. Для боротьби з цим явищем необхідні ефективні заходи контролю з боку держави.

Таким чином, зменшення контрабанди в країні є складним завданням, яке вимагає комплексного підходу і впровадження різноманітних заходів.

Перш за все необхідно покращити соціальну ситуацію в суспільстві. Це включає підвищення матеріального рівня життя, підвищення правової культури та свідомості громадян, і підвищення вимог до державних службовців. Основна мета загальносоціальних заходів запобігання злочинності, які визначаються державою, полягає в розв'язанні загальних економічних і соціальних проблем суспільства. Ці заходи спрямовані на створення ефективної соціально-економічної політики для зменшення соціальних напруг, таких як безробіття та конфлікти, підвищення якості життя населення, покращення соціальних стандартів та забезпечення належного рівня соціального та культурного розвитку громадян [5].

Подальшим кроком є зміцнення митного контролю на кордонах, використовуючи сучасні технології, які дозволять ефективно виявляти контрабандні товари. Також важливо підвищити відповідальність митних служб та урядових чиновників за пропуск нелегальних товарів через кордон.

Паралельно з цим важливо зміцнити правову базу, що регулює боротьбу з контрабандою. Важливо прийняти строгі закони, які передбачають суворі покарання для контрабандистів і замовників контрабанди. Необхідно також забезпечити ефективне розслідування та судове переслідування таких злочинів.

Список використаних джерел

1. Аналітичний звіт за результатами VII хвилі опитування українських експортерів та імпортерів. Моніторинг роботи митниці очима бізнесу - 2022. URL: http://www.ier.com.ua/files/Projects/2023/TDF/FTC_long_report_2022_FINAL.pdf.
2. Кириченко І. Контрабанда алкогольних напоїв і тютюнових виробів в Україні: кримінологічний аспект. *Право України*. 2011. Вип. 2. С. 78–82.
3. Кримінальний кодекс України № 2341-III від 01.01.2024 р. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

4. Лук'яненко О. В. Економічний зміст контрабанди: теоретичні аспекти. Наукові записки. 2007. Вип. 2. С. 422–427.

5. Нетяга В. В. Контрабанда в Україні: кримінально-правова та кримінологічна характеристика: дис. ... доктора філософії: 081. Ірпінь, 2023. 264 с.

6. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. URL: <https://cutt.ly/3w9F1bHU>.

References

1. Analitichnyi zvit za rezultatamy VII khvyli opytuvannya ukraïnskykh eksporteriv ta importeriv. Monitorynh roboty mytnytsi ochyma biznesu – 2022 [Analytical report based on the results of the VII wave of the survey of Ukrainian exporters and importers. Monitoring the work of customs through the eyes of business – 2022]. Available at:

http://www.ier.com.ua/files/Projects/2023/TDF/FTC_long_report_2022_FINAL.pdf.

2. Kyrychenko, I. 2011. Kontrabanda alkoholnykh napoiv i tiutiunovykh vyrobiv v Ukraini: kryminolohichnyi aspekt [Smuggling of alcoholic beverages and tobacco products in Ukraine: criminological aspect]. *Law of Ukraine*, 2, pp. 78-82.

3. Kryminalnyi kodeks Ukrainy № 2341-III vid 01.01.2024 r [Criminal Code of Ukraine No. 2341-III dated January 1, 2024]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

4. Lukyanenko, O. V. 2007. Ekonomichnyi zmist kontrabandy: teoretychni aspekty [The economic meaning of smuggling: theoretical aspects]. *Scientific notes*, 2, pp. 422-427.

5. Netyaga, V. V. 2023. *Kontrabanda v Ukraini: kryminalno-pravova ta kryminolohichna kharakterystyka [Smuggling in Ukraine: criminal-legal and criminological characteristics]*. Dissertation doctor of Philosophy. Irpin.

6. Pro zareiestrovani kryminalni pravoporushennia ta rezultaty yikh dosudovoho rozsliduvannia [On registered criminal offenses and the results of their pre-trial investigation]. Available at: <https://cutt.ly/3w9F1bHU>.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>